

Discussion ved Landhusholdningselskabets Møder.

Mødet d. 1ste Februar 1860.

Profesør Prosch indledede Discussionen over
„Midlerne til Hesteavlens Fremme“

ved at henvise til det Foredrag, han i forrige Møde havde holdt.

Proprietair Holstein til Dyrehavegaard. Det vilde være interessant at faae at vide, hvilken Maalestof den ærede sidste Taler vil foreslaae Landmændene at lægge til Grund ved Bedømmelsen af Heste. Det forekommer nemlig Taleren, at Profesør Prosch i sit Foredrag i forrige Møde havde udviklet, at hverken Kraftprøve for Hurtighed eller for Træk eller Bedømmelse efter Skjøn var heldig; men hvorefter da?

Profesør Prosch maa beklage, at have udtalt sig jaa utydeligt, at man i den Grad har kunnet misforstaae ham; han har netop stærkt fremhævet, at en Bedømmelse efter Skjøn, hvor der tages tilbørligt Hensyn til Hestens Bygning i det Hele og i dens enkelte Dele, at en sliq Bedømmelse i Forbindelse med den sædvanlige individuelle Kraftprøve vilde give den bedste Idee og Forestilling om Hestens sande Værdi.

Proprietair Holstein anmoder Profesør Prosch om bestemt at udtale sig over, hvorvidt han anseer det for heldigt, at Landstutteriet nedlægges; hvilke Hesteracer han navnlig vil tilraade at kassere, og i det Hele taget hvorvidt han mener, at de nuværende offentlige Foranstaltninger til Hesteavlens Fremme bør fortjættes eller afløses af andre.

Han anmoder om bestemte Udtalelser og Erklæringer, saa at Lægmandene kunne faae noget Bestemt at holde sig til, thi de vide snart hverken ud eller ind, vide ikke at pille Kærnerne ud af Theorien, og misforstaae derfor ofte denne. For Lægmanden synes det, som om der er kommet noget grumme Baklende ind i hele vor Hesteavl, hidrørende fra den Lethed, og som det synes Flothed, hvormed det Offentlige paabegynder og atter forlader Fremgangsmaader og Midler til Hesteavlens Fremme. Det har saaledes i høi Grad vakt Landmændenes Forundring, at Regjeringen saa pludseligt tilintetgjør Landstutteriet, uden at Landmændenes Mening tilbørligt var indhentet desangaaende, og han slutter med at henstille til den foregaaende Taler, om det ikke vilde have været rigtigt og godt, at der fra Landbohøiskolen var udgaaet en Indstilling til Regjeringen om, at en Landmands-Kommission var bleven nedfat for at afgive Betænkning desangaaende, inden Regjeringen foretog saa gjennemgribende Skridt i denne Retning.

Professør Prosch havde forfættlig holdt Spørgsmaalet i sin hele Almindelighed, men skulde dog med Præsidentens Tilbedelse ikke vægre sig ved at besvare de af den foregaaende Taler fremsatte Spørgsmaal, skjøndt de vilde føre os bort fra det forelagte Discussionæmne.

Det er hans private Mening, at Landstutterier her i Landet i det Hele taget kun bør have Betydning for Remonten, men da vi nu engang have et Landstutteri, saa har han i sin offentlige Færd fraraadet enhver pludselig Overgang fra det Bestaaende, da det er en Kjendægjerning, at sligt altid virker skadeligt og slaaer over i sin Modsatning; — eet Skridt fortidligt frem gjør, at man gaaer to tilbage. — Spørgsmaalet om Landstutteriets Nedlæggelse kom først for i Kjøbenhavn, men uden at Sagen i Forveien havde været modnet ved Discussion; og hverken i Randers eller i Haderslev kom det til nogen Udtalelse i denne Henseende. Det eneste der forelaae, § 12 i Loven af 31. Marts 1852 (hvad Landstutteriet skulde bestaae af, enten af Yorkshire- eller andre Racer) blev derimod alle tre Steder besvaret

paa en aldeles klar og utvivlsom Maade, saa at det er med Urette, at man har paastaet, at der herskede Uenighed om disse Spørgsmaal blandt Landmændene; det er vist tvertimod sjældent, at en saa eenstemmig, og man kan vel nok kalde den klar og tydelig, Udtalelse fra Landmændenes Side er bragt til Veie. Netop af Hensyn til, at Spørgsmaalet ikke havde været for, fordi der fra Regjeringens Side ikke var varflet om, at man vilde fortolke § 12 paa saadan Maade, som nys er steet, blev Spørgsmaalet — „Landstrutteri eller ikke“ — holdt aldeles udenfor Forhandlingerne i Haderølev, da man ikke turde ansee sig for at være kompetente til at fremkomme med Indstillingspunkter desangaaende.

Den foregaaende Taler er sikkert ikke ubekjendt med, at der blandt Landmændene gjør sig, — man kan just ikke kalde det Mistænksomhed, — men dog en Ulyst gjældende til at følge Fagmændene, hvorfor disse aldrig bør søge at sætte separate Beslutninger igjennem, men kun at drage Landmændene sammen om enkelte Spørgsmaal eller Meninger, der maaskee ikke fuldt udfylde det, Fagmændene tilsigte, men dog føre et større eller mindre Stykke derhen ad.

Lektor Stokfletth samstemmer fuldkommen i, at Bedømmelsen efter Kraftprover er usiagtig, men troer lige saa fuldt, at det samme er Tilfældet med Bedømmelsen efter Skjøn, thi det er jo dog de ydre Former, vi bedømme, hvorimod der er saa meget af Vigtighed ved Hesten, der ligger skjult for vort Blik, og hvorom vi kun ved Brugten, og ofte først ved længere Tids Brug, erholde Oplysning. Flere af Grundene, til at Bedømmelsen efter Skjøn saa ofte falder uheldig ud, kan, som Profesjor Prosch siger, vel for en Deel ligge i, at vi ikke forstaae at bedømme rigtigt, men for en stor Deel ligger det ogsaa deri, at vi betragte og bedømme Dyret som normalt og sundt, hvilket kunde være ganske rigtigt, hvis Hestene levede i deres naturlige frie Tilstand, men da Menneskene nu ofte parre heterogene Individuer sammen, fremkommer der noget Abnormt, som maa betragtes med Mistanken om at

have alle mulige Feil. Ved at kombinere Bedømmelsen efter Skjon og Kraftprøve med hinanden vil man sikkert naae det heldigste Resultat, — det vil sige, naar Prøverne anstilles forskjelligt for Plovheste, Rideheste o. s. v. og gives en antagelig Udstrækning.

Profesør Prosch gjør opmærksom paa, at han kun har fraa raadet generelle Kraftprøver, det vil sige, at alle de bedømmende Heste underkastes alle samme Prøve. Tydske Forfattere sige, at Engländernes Bæddeløb ere mangelfulde, fordi Hestene ei ere stærkt nok belastede, eller fordi de ei rende langt nok o. s. v., men her kommer man ind paa det allerede Dmtalte, at man, ved at prøve een Faktor, troer at prøve det virkelige Kraftprodukt; — men overalt i Naturen staae Hurtighed og Kraft som Modsetninger, og i alle Dyrets Bevægelsesredskaber er det altid Rastevægtstænger, der anvendes, hvor Hastigheden netop er Følgen af den for Kraften ugunstigere Virkemaade.

Lektor Stockfleth. Ganske vist bør man ikke tillægge Bæddeløbene den store Betydning, som saa ofte bliver diise til Deel i andre Lande, men han skal dog nævne eet Tilfælde, hvor diise utvivlsomt vil kunne benyttes med Held. Det er nemlig ubestrideligt, at der ved alle vore Dyrskuer er en større eller mindre Misforøielse med Bedømmelsen af Dyrene, med hvor stor Dygtighed, Kjendskab og Upartiskhed denne end ledes. Ofte ere Klagerne vel ubegrundede, men ofte ere de dog ogiaa begrundede, og det er sikkert utvivlsomt, at diise for største Delen vilde forstumme, hvis der med Bedømmelsen efter Skjon blev forbundet Kraftprøver, om ikke af andre Grunde, saa dog af den, at diise give et mere haandgribeligt Bedømmelsesresultat, og desuden fordi de ikke præmierede Dyr derved faae Leilighed til at konkurrere med de præmierede. Der vil nu naturligtviis indvendes herimod, at Bedømmelsen efter Skjon umuligt altid vil kunne holde Stik ligeover for en Bedømmelse efter Kraftprøve, hvortil saa forskjelligartede Heste komme til at konkurrere, og at man altsaa udsætter sig for, at hiins Betydning bliver underkjendt, men for at undgaae dette, bør man

klassificere Dyrene, og Taleren troer da ikke, at der med Grund kan befrygtes nogen Fare for at svække Skjonbedømmelsens Betydning.

Professør Prosch kan kun hertil bemærke, at vi, hvis denne Fremgangsmaade skulde benyttes, vilde faae ligesaa mange Klasser som der er Heste tilstede, thi vel er der et noie Sammenhæng mellem Temperament og Bygning hos de rene og bestemt udprægede Racer, men hvor mange af denne Slags træffes paa vore Dyrskuer? Desuden har den sidste Taler jo ytret, at selv en længere Benyttelse af Hesten ikke sikrer mod Feiltagelse, hvorledes vil da en enkelt og tilmed generel Prøve kunne give nogen Garanti?

Proprietair Holstein spørger om, hvorledes det er muligt, at man blot ved at see en Hest kan bedømme dens Udholdenhed og Temperament.

Professør Prosch finder dette at høre til de mindre vanskelige Ting, og undrer sig over, at den ærede Taler, der dog har et temmeligt noie Kjendskab til Heste, kan fremjætte et saadant Spørgsmaal.

Mødet d. 15 Febr. 1860.

Præsidenten (Professør Jørgensen) yttrede, at Resultatet af det af Herr Kandidat Hannemann i Mødet d. 1ste Febr. holdte Foredrag over

„Lovgivningen for Bandets Benyttelse“

sammensatte, som det vil erindres, Taleren i en Deel paragraferede Bestemmelser, der tilsigtede en Udvidelse og Forandring af de nuværende Love for Bandets Benyttelse. Et autograferet Afstryk af disse Bestemmelser er blevet omdeelt til den ærede Forsamlings Medlemmer, og de ville nu blive satte under Discussion. Men for at concentrere denne om enkelte og mere bestemt fremsatte Punkter, ville følgende tre Spørgsmaal kunne tjene som Discussionssæmner,

idet de omfatte Hovedpunkterne i de nævnte Bestemmelser, nemlig:

„Maa det ansees for ønskeligt og udførbart:

1. at Retten til at benytte de offentlig Kontrol undergivne Vandløbs Vand i agronomisk eller industrielt Diemed gjøres afhængig af Bevilling?
2. at Ikkebredeiere ogsaa faae Udgang til Vandets Benyttelse?
3. at der anvendes nogen Tvang for at fremfalde Vandets hensigtsmæssige Benyttelse?“

Da disse 3 Spørgsmaal gribe meer eller mindre ind i hinanden, skal jeg tillade mig strax at sætte dem samlede under Discussion.

Jægermester Fonkesbech: Der er en meget væsentlig, principiel Meningsforskjel mellem Forslagstilleren og Taleren, idet denne nemlig, modsat Hiin, mener, at de ferske Vandløb, Naer og Søer ere Gjenstand for privat Eiendom, over hvilken det Offenlige vel kan have Ret til at regulere enkelte Bestemmelser for at forebygge Skade for Andre, men hvorover det derimod aldrig vil kunne faae Bevillingsmyndighed; thi ligesom det er i Kraft af Eiendomsret til Vandløbet, at Bredeierne ere forpligtede til at vedligeholde dette, jaaledes skjønes der ikke at være nogen rimelig Grund for disse til at opgive deres Eiendomsret, for at Administrationens Naade maaskee at modtage, hvad de maae ansee for deres Ret. Hvad skal der desuden opnaaes ved en saadan Bevillingsmyndighed! dens reent formelle Betydning er uden Værd, og skal den være Midlet til realiter at iværksætte en retfærdig og hensigtsmæssig Fordeling af Vandet imellem de Interesserede, da er den aldeles utilstrækkelig, ja ligger saa langt under de Retsmidler, vor Lovgivning tilbyder, at der ikke kan eller bør være Tale om at opgive disse for en tom og ubrugbar Formalisme. Det vil heraf være klart, at det første Spørgsmaal besvares absolut benægtende.

Spørgsmaalet Nr. 2 vil ogsaa finde sin Besvarelse i den samme Ret Grundsaetning, idet nemlig Ikkerebreiere ifølge denne kun kunne erholde Adgang til Vandets Benyttelse ved en privat Overenskomst med en af Bredeierne. Forslaget vilde desuden føre til forsøgede Bryderier og Ulemper ved en saadan ubegrændset Udvidelse af Berettigelse til Vandet, thi skjøndt som sagt kun Bredeiere ifølge Retstilstanden have Ret til Vandet, saa er der dog allerede nu tilstrækkelige Vanskeligheder at overvinde, og dertil kommer at, hvis man udstrækker Benyttelsen af Vandet til Ikkerebreiere, vil der saagodt som intet Vand blive til nogen af Parterne, thi vore Vandløb udmærke sig just ikke ved nogen stor Vandrigdom. — Den i den foreflaaede § 5 fremsatte Betingelse for Ikkerebreieres Deeltagethed i Vandets Benyttelse synes ogsaa at tyde paa, at den ærede Forslagsstiller ikke har været aldeles sikker i sin Benægtelse af Bredeiernes Eiendomsret over Vandløbene, idet Betingelsen gaaer ud paa, at de med Vandingsret begunstigede Ikkerebreiere skulle paatage sig de samme Vedligeholdelsesbyrder, som nu paahvile Bredeierne, men vil han forsøge paa at præcisere denne almindelige Udtalelse, vil han overbevise sig om, at Tanken skylles bort under Vanskeligheden ja Umuligheden af at bringe den til Udførelse.

I Spørgsmaalet Nr. 3 kan Taleren næsten være enig med Forslagsstilleren, men det vil dog sige, naar først Lyften til at benytte Vandet er bleven større og almindeligere, thi han indseer da, men ogsaa først da, fuldtvel det Fornuftige og Rigtige i, at Regjeringen træder til og tvinger de Gjenstridige, hvor de i andet Fald vilde forhindre en for det større, sælleds Sele fordelagtig Benyttelse af Vandet, og han skal saameget hellere indrømme det Rigtige heri, som allerede den samme Tanke er nedlagt i, og den samme Retning anvist ved, Loven af 17de Januar 1859.

Taleren slutter med, at man vel kan tvinge Folk til at lade være at gjøre Noget, hvorved de tilføie Andre Skade, men derimod er man uberettiget til at tvinge dem til at

gjøre Noget, for at skaffe sig selv en Fordeel, hvorpaa de ikke sætte Priis.

Kandidat Hannemann vil gjerne indrømme, at en Sætning i § 5 er mindre heldigt redigeret, idet den kun passer for de Vandløb, ved hvilke Vedligeholdelsespligten hidtil allene har paahvilet Bredeierne, men Meningen er, at naar Gen af de Ikkebredeiere, som hidtil have været fri for at bidrage til Vandløbets Vedligeholdelse, faaer Ret til at bruge af Vandet, skal han forpligtes til at deeltage i Vedligeholdelsen. De paaankede Udtryk i § 5 indeholde saaledes kun en uvæsentlig Unøiagtighed.

Det er Taleren bekendt, at Juristerne her i Landet almindelig antage, at Vandløbene ere privat Eiendom, men de have i saa Henseende ikke en eneste Lovparagraf, som indeholder nogen bestemt Udtalelse at støtte deres Mening paa. Den danske Lov hjemler intetsteds, saaledes som norske Lov, Bredeierne Eiendomsret til Vandløbene; — vel har Taleren seet i „Grams Formueret“ henviist til, at Bredeierne have Fiskeret indtil Vandløbenes Midtlinie, men denne særegne Brugret er dog noget heelt andet end en Eiendomsret over Vandløbet. Hvis Vandløbene tilhørte Bredeierne, hvorledes kunde man saa paalægge andre end disse Vandløbenes Vedligeholdelse, hvilket dog er skeet i Loven af 29de Juli 1846 § 17. Man kommer maaskee Sandheden nærmest ved at sige, at i danske Lov synes det forsætlig at være undgaaet at udtale sig bestemt, baade i Erkjendelse af Spørgsmaalets Banskelighed og af at dets Besvarelse dengang var ufornoden. Det synes unaturligt at ville skænke Vandet til Bredeierne, enten de behøve det eller ej, istedetfor ogsaa at lade Andre, der kunde nyde Godt af Vandet, faae Afgang dertil, forsaavidt Vandmængden rækker. Seer man desuden hen til andre Stater, da vil man finde, at hverken i Frankrig eller i Belgien anseer man Bredeierne for at være Eiere af Vandløbene, og mange franske Jurister paastaae endog, at det allerede ifølge Romerretten maa antages som naturligt, at alle peren-

nerende Vandløb ere offentlige, medens kun de, der til enkelte Tider af Aaret ere tørre, ere private. Naar nu hertil kommer, at Private, saaledes som den foregaaende Taler yttrede sig, ej bør kunne gjøre Indsigelser, hvor noget for det større sælleds Hele Nyttigt kan foretages (ofte ville jo Iffebredeiere kunne benytte Bandet bedre end Bredeiere), saa forekommer det Taleren, at man ingen Betænkelse kan have ved at komme bort fra Antagelsen af Bredeiernes Eiendomshæret over Vandløbene, hvorved Hensigten ikke skal være at tage Bandet fra Bredeierne, eller hindre dem i at bruge det, men kun at faae anerkjendt fri og uhindret, kun i en vis Retning begrændset, Adgang for Andre til den Deel af Bandet, som Bredeierne ikke allerede have taget i fuldstændig Brug, og altsaa ikke kunne eller ville gjøre nyttebringende.

Bæmskelighederne ved Reguleringen af Bandets Benyttelse ville ikke blive større for den foreslaaede offentlige, tekniske Administration, end de hidindtil have været for Landvæsenkommissionerne; Forskjellen bliver kun, at medens Landvæsenkommissionerne nu have at afgjøre opstaaet Strid, skulde den foreslaaede Administration forhindre, at der opkommer private Stridigheder. Administrationen skal ikke efter Forslaget være en Hindring for de Private i at bruge Bandet, den skal kun paasee, at det benyttes rigtigt. Men for at der kan føres den tilbørlige Kontrol dermed, bør Enhver, der vil benytte en Deel af Vandløbets Band, indgive en Begjæring, eller hvad man vil kalde den, derom, og Administrationen skal da ikke kunne nægte denne sin Bevilling, for der ikke er mere Band disponibelt, saa at det vilde skade de allerede værende Antag, hvis Flere bleve deeltagiggjorte i Vandbenyttelsen; da maae Bevillingerne høre op, ligegyldigt enten den ny Ansøgende er Bredeier eller ikke.

Enten Bevillingemyndigheden skulde overdrages Amtmanden, Amtsrådet eller en Kommission, er Taleren ligegyldigt, naar der blot bliver lagt en saadan Myndighed i

kyndig Haand, og den sidste Sætning i § 61 af Anord. 29de Juli 1846 bliver ophævet, saa at ikke enhver Bredeier kan tiltræde som Vandbruger, uden Hensyn til, om han derved skader andre ældre Vandbrugere, af hvilke kun Møllerne nyde lovlig Beskyttelse og Hævdret for den i Brugtagne Vandmængde.

Statsraad Tang vil forudstikke den Bemærkning, at han ligesom den næstforrige Taler staaer paa den Retsgrundsaetning, at Bredeieren er Vandets Eier, hvilket baade hjemles i Lovene og desuden saa mangfoldige Gange er beviist for og stadfaestet af Domstolene.

Den foreliggende Sag har været Gjenstand for meget omhyggelige og grundige Behandlinger af praktiske Mænd, baade i Stænderne og i Rigsdagen. Stænderne vedtog 1846 en for sin Tid god og heldig Lov, som dog kun indeholdt de nødvendigste Bestemmelser angaaende Vandets Afbenyttelse, idet Vandet dengang kun sjældent benyttedes i landøkonomisk Viemed. I 1858 forelagdes Rigsdagen en ny Lov, som først efter at have gjennemgaaet en grundig Behandling paa to Rigsdage, og efter at forskjellige Komiteers og Landbosforeningers Betænkninger og Erklæringer vare indhentedede, affødte Loven af 17de Januar 1859. Taleren troer derfor, at det vil være et ligesaa unyttigt som dristigt Arbeide at prøve paa at omarbeide denne endnu ei i et Aar bestaaende Lov.

Han gaaer dernæst over til at omtale selve de fremsatte Spørgsmaal. Hverken paa den reelle eller paa den formelle Side af Spørgsmaalet Nr. 1 kan han gaae ind; thi vi ere jo dog for lange siden komne ud over Bevillingssystemet. Desuden have vi jo nu Landvæsenskommissionerne, der behandle slige Sager, og til yderligere Sikkerhed have vi jo Overlandvæsenskommissionerne hine overordnede, hvor den tekniske Hjaelp findes, som Forslagstilleren tilraader, saa det forekommer Taleren, at der ingen Grund er til, — ja, at det ei engang var heldigt, om Sagen kom ind under Amt-

manden med en Teknifer som Konjulent, da der i en enkelt Mand's Kjendelse ikke ligger den Betyggelse, som i en af praktiske Mænd sammensat Kommissjons.

Nr. 2 er han heller ikke for. Dette Spørgsmaal har været for i Standerne; men det var kun yderst Faa, der sluttede sig til det. Desuden kan Vandet ofte ledes langt bort, og en stor Afstand forbydes ikke altid af sig selv, saaledes som den ærede Forslagsstiller i sit Foredrag i sidste Møde urgerede. Taleren nævner som Exempel Hederne, hvor Jordæmnet ofte ingen Hindringer vil lægge i Veien, for at kunne trække Vandet endog flere Mile bort fra det egentlige Vandløb; men Vandet vil „slides op“, inden det naaer dets tilsigtede Bestemmelsested, og følgelig hverken blive til Nytte for Bredeier eller Ikkbredeier.

Ogsaa angaaende Spørgsmaalet Nr. 3 maa han være stor Tvivl om, hvorvidt det vil være ønskeligt, og i al Fald bør Tvangen til Fremme for Vandets Benyttelse kun finde Sted ifølge en Vandvæsenkommissjons Kjendelse.

Proprietair Holstein til Dyrehavegaard. Forslagsstillerens Frygt for, at Vandvæsenkommissionerne ikke have den nødvendige tekniske Kundskab, for med tilstrækkelig Sagskjendskab at kunne regulere og administrere Vandløbene, er overflødig; thi de have Ret til at fordrø en kyndig Teknifer tilkaldt, og Kommissionerne ere derfor i Besiddelse af baade tekniske og med de praktiske Forhold kjendte Kræfter. Han troer derfor, at det er bedre, at slike Sager finde deres Afgjørelse hos de praktiske Mænd i Vandvæsenkommissionerne, end at voldgives Amtmændene.

I Kjøbenhavns Amt have de en fast teknisk Konjulent, nemlig en Vandinspektør, der optager Kort over, udfører Rivellement af og regulerer Vandløbene.

Jægermester Founesbeck. Vel indeholder danske Lov ingen Bestemmelser om, at Vandløbene tilhøre Bredeieren; men i norske Lov findes saadanne, og de samme Principer, der ere gjorte gjældende i norske Lov, have ogsaa været be-

stemmende i den danske Lov, hvorfor Juristerne benyttede hiin til Fortolkning af denne. Men desuden have vi jo det allerbedste Beviis i den almindelige Retsbevidsthed; der er i Folket ingen Tvivl om, at Bredeieren har Ret over Vandløbets Vand, forsaavidt denne Rets Udøvelse ikke krænker Andres ligesaa gode Ret. I hvorvel Fiskeriretten ikke er et slaende Argument, saa kan den dog i al Fald tjene til at antyde Anden i Lovgivningen. Ifølge § 67 i Anord. af 29de Juli 1846 har en Ikkebredeier ikke Ret til at bruge af Vandløbets Vand, førend han ved Afstaaelsen af en Bredeier har faaet privatretlig Adkomst til Bandet, og heri ligger en Anerkjendelse af Bredeierens Ret.

Selv om man ikke vil erkjende Bredeierens Ret, saa vil Forslaget's Gjennemførelse støde paa stor Modstand fra specielle til Bandets Benyttelse erhvervede Rettigheder, navnlig Møllernes og Vandværkernes, og de der foreliggende Bankeigheder ville ikke være blot formelle og tekniske, men reelle, der som saadanne kun kunne finde deres Afgjørelse ved Kjendelse og ikke ved Bevilling.

Taleren troer, at § 5 ej blot indeholder en Uklarhed i Udtrykket og Redaktionen, men sikkert ogsaa i Tanken; thi hvor er den Maalestof, hvorefter Ikkebredejerens Deelagtighed i Vandløbets Vedligeholdelse skal eller kan udmaales.

Redaktør E. Møller-Holst. Det forundrer ham ikke at høre, at praktiske Vandmænd ikke troe, at de foreliggende Bestemmelser ville kunne sættes igjennem, thi han er selv af den Formening, at Loven af 1859 er saa fuldstændig og omfattende, som den for Tiden behøves. Det er ikke uden Grund, at den ikke indeholder flere Bestemmelser om Bandets Afbenyttelse, thi for at saadanne vilde være nødvendige, maatte vi staae paa et langt højere Standpunkt, end Tilfældet er, og man maatte supponere, at der sættes langt større Pris paa Bandet, end der i Virkeligheden gøres. Iøvrigt ere, saa vidt han veed, Folk veltilfredse med Loven af 1859, og den er i al Fald altfor ny, til at der kan sælges nogen bestemt

og retfærdig Dom over den. — Taleren troer heller ikke, at der for Tiden er nogen Grund til at sikkre Folk, der boe længere borte fra Vandløbet, nogen Ret til dette, da vore Vandløb i Reglen ere af en saa ringe Betydning, at Breddeierne næsten altid fuldstændigt ville kunne benytte det.

I det Hele taget er det en Umulighed at føre Forslagene ind i det praktiske Liv, saalænge vi ikke have en større teknisk Dygtighed til vor Disposition end hidtil, og det er sikkert Erkjendelsen af denne Mangel, der har bevirket, at Loven er affattet saaledes, at Landvæsenskommissionerne maae og ikke skulle benytte teknisk uddannede Konsulenter, thi det vilde ofte ligge udenfor Mulighedens Grændser at erholde saadanne. — Det har glædet ham at høre en tidligere Taler yttre, at Landvæsenskommissionerne flere Steder have sikket sig en Landinspektors Assistance, thi derved faaer denne Leilighed til praktisk at erhverve sig teknisk Uddannelse til at regulere Vandløb, til med Kjendskab at fordele Vandet o. s. v., men der bør dog sikkert gøres endnu mere for Udviklingen af tekniske Kræfter, navnlig til Engvanding. Ingen skal være villigere end han til at erkjende, at de af Landhuusholdningselskabet i Engvanding oplærte Bønderkarle ofte have gjort stor Nytte, men det kan dog paa den anden Side ikke nægtes, at de ogsaa ofte have begaaet Misgreb, som ikke alene skade de enkelte Steder, hvor disse direkte søles, men som i det Hele taget skade Sagen.

Kandidat Hannemann indrømmer, at Forslaget nu for tiden ej kan bringes i Udførelse af Mangel paa tekniske Kræfter, men det gjælder da om at skaffe disse tilveje. En Landinspektør er som saadan ikke Tekniker, ikke Ingeniør, og vi have derfor ikke — om Enkelte end kunne synes det — den tekniske Hjælp, vi trænge til. Landmaaling og Nivelering er kun Basis for Ingeniørens Fagdannelse, men ikke den hele. Han vil ingeniunde kaste Brag paa Landvæsenskommissionerne, og erkjender fuldt vel deres Dygtighed, men fordi en Mand er en dygtig Landmand eller en dygtig Møller, er det dog

ikke sagt, han er en dygtig Ingeniør, og Sagen fordrer virkelig mere Kjendskab til og mere Indblik i de tekniske Principer, end man er berettiget til at forlange selv af en dygtig Landmand, fordi Hydrauliken er et Specialfag og ikke en Deel af Landmandens Fag.

Han har i Overensstemmelse med den Anskuelse, der er admitteret i Westphalen og i Campinen, tilraadet, at Jkkebredeiere faae Adgang til Bandets Afbenyttelse, fordi Lokalteterne ofte ere saadanne, at Jkkebredeieren kan bruge Bandet, hvorimod Bredeieren ikke behøver det, og i saa Tilfælde: hvorledes skal da Jkkebredeieren kunne overvinde de Indsigelser og Betænkeligheder eller maaskee endog urimelige Fordringer, som kunne opstilles af Bredeierne? Det er paa dette og lignende Spørgsmaal, han mener det foreliggende Forslag vil give det for Bandets hensigtsmæssigste og fuldstændige Benyttelse bedste Svar. — I danske Lov V. 11. 1. findes udtalt, at Mølleren har Hævdret over det Band, han i Hævdstid har taget i Benyttelse og behøver til sit Værk, men af Lov 17 Januar 1859 § 14, 2 jees, at man ikke indrømmer ham Ret over det Band, han ikke faktisk har taget i Brug, og i Analogi hermed finder Taleren det naturligt, at de øvrige Bredeiere heller ingen Ret skulle have over det af dem ikke benyttede Band.

Svad den omtalte Bevillingsmyndighed angaaer, skulde det ei være en Raadesfag, at Bandet bevilges, tvertimod skal man være berettiget til at gjøre Krav derpaa, saalange der er Band tilovers, men det bør reguleres og uddeles med Orden; thi naar Folk faae Lov at tage selv efter Behag, bliver der Trætter, og der ødsles med Bandet. I Campinen uddeles Bandet med Regelmæssighed efter teknisk Regulering og Beregning jaavel til Jkkebredeiere som til Bredeiere i Forhold til Arealen, saalange der er Band forhaanden. I Bokerheide er en Kanal anlagt gennem Hederne, og Bandet fordeles fra denne af en teknisk Kommission blandt Brugerne,

som ikke ere Bredeiere ved det Vandløb, hvorfra Kanalen udgaaer, thi disse have ikke Trang til Vand.

Jægermester Jonnesbech. Man kan ikke overføre Forholdene fra Campinen og Bokerheide til os. I Campinen (og sikkert ogsaa i Bokerheide) har Staten anlagt Kanalerne, muligviis ogsaa expropriert og godtgjort Jorden, og det er da naturligt, at den ogsaa har Ret til at disponere over Vandet; men, det skal gjentages, hos os ere Vandløbene private. Lad os tænke os Forholdene ved de større og mindre Vandløb fuldkomment lige, — og fra den foreliggende Sags Standpunkt er der intet til Hinder derfor —, da maatte der, eftersom dog Ingen kan falde paa, at Staten har Ret over Vandet i de smaa Vandløb, være en udtrykkelig Retshjemmel for en saadan Ret over de større, for at den skulde kunne hævdes, men saadan Hjemmel findes ikke som almindelig, hvorimod den vel kan paavises i enkelte Tilfælde, hvor der er hævdet en bestemt Benyttelse for det Offentlige, navnlig til Skibsfart.

Forlagstillerens Spørgsmaal om, hvorledes Jfkebred-eieren ifølge den bestaaende Lovgivning vil kunne faae Nytte af Vandet, vil simpelt kunne besvares dermed, at hvis han tilsigter dette, da kan han gaae paa Aftord med en af Bred-eierne og paa denne Maade erhverve sig den Adkomst til Vandet, som hans Contrahent besidder og kan overdrage til Andre.

Han troer, at man lægger altfor stor en Bægt paa den tekniske Hjælp. Hvor der er Spørgsmaal om Benyttelse af Vandet, der kan teknisk og hydraulisk Hjælp være meget nyttig, fordi mange Penge derved kunne spares, men hvor der kun er Tale om at aflede Vandet, er der neppe ret hyppigt Mangel paa Kjendskab og Dygtighed blandt Landmændene; thi Vandet angiver jo selv om Sommeren (da fortrinsviis saadanne Arbejder foretages) som oftest fornøden Veiledning i denne Retning. Landvæsenkommissionerne kunne derfor sikkert fuldstændigt udføre deres Function ved de alt

bestaaende Kræfter. Det Vanstelige for dem ligger væsentligt i at bilægge Stridigheder, der ere grundede paa reelle Retigheder, men her er der neppe andet at gjøre, end at lade Folk staaes, og med Forlig eller Kjendelse søge at faae en Ende paa Sagerne. Det maa i det Hele ikke oversees, at i alle den Slags Sager er det af større Vigtighed at faae en Afgjorelse, selv om den er mangelfuld, end at fortabe sig i en unyttig Stræben efter at naae det absolut Rette; en Smule Erfaring overbeviser Menneskene om, at dette Maal er for høit og derfor uopnaeligt; det fører kun til at man lader de opnaelige Fordele flyde bort for de uopnaelige. — Ogjaa i Holbek Amt bruger man en Landinspektør til teknisk Konsulent, og i Reglen vil jo Landinspektøren være i Besiddelse af tilstrækkelige elementære Kundskaber, for praktisk at kunne uddanne sig videre som Landinspektør (Ingeniør).

Jøvrigt ville maaskee alle Bestemmelserne i Forslaget, med Undtagelse af Bevillingen — som Alle ville modsætte sig — kunne opnaaes igjennem de allerede bestaaende Love.

Kandidat Hannemann. Det viser sig, at Landinspektøren er den. Landmanden tyer til i alle Vandregulerings-sager o. lg., men for at kunne tilfredsstille de Fordringer, man ofte stiller til ham, vil det være ham nødvendigt, privat at erhverve sig speciel Kundskab i teknisk Retning. Det vilde derfor maaskee være godt, om Staten vilde bidrage til at lette Landinspektørerne deres tekniske Udvikling, ved at der toges Hensyn hertil ved Landinspektørelevernes Underviisning ved Landbohøiskolen.

Jægermester Jonnesbech taler paa Landmandenes Begne Hr. Hannemann for den Interesse for Sagen, han har lagt for Dagen, og for den Uleilighed, han har havt med en i og for sig overordentlig vigtig Sag for Landbruget, og beder ham betragte de Indvendinger, han har fundet Anledning til at gjøre, som velvillige Bidrag til Sagens rette Belysning.
